

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. V. De Rauracis; qui & Raurici, & Rauriaci.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

uti pro multitudine hominum, ut ait Cæsar, & pro gloria belli, atque fortitudinis, angustos se finibus suis exirent. Hinc, à Cæsare devicti, & sub jugum imperii Romani redacti, memoriâ magis antiquæ gloriæ, quàm novis gestis claruerunt: donec Alemanni posterioribus sæculis solum eorum invalerunt.

C A P. V.

De RAVRACIS; qui & RAVRICI & RAVRIACI.

HELVETIIS finitimos faciunt auctores RAVRACOS. Cæsar, eodem commentario primo, de Helvetiorum expeditione loquens: *Persuadent, inquit, Rauraci, & Tulingis, & Latobrigis, finitimis suis, uti eodem usi consilio, opidis suis vicisque exustis, unâ cum iis proficiscantur.* Quo situ fuerint Rauraci, docet, inter alios, Plinius lib. IV, cap. XII: de Danubio amne loquens: *Ortus hic in Germania jugis montis Abnoba, ex adverso Raurici Gallie opidi.* & eodem libro, cap. XVI: *Mediomatrici, Sequani, Raurici, Helvetii.* Fuere igitur in Rheni ripâ, inter Helvetios ac Sequanos. Ad Rhenum pertigisse Sequanos, testatur etiam Cæsar, sub initium commentarij: *1: Eorum una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit à flumine Rhodano; contineturque Garunnâ flumine, oceano, finibus Belgarum. attingit etiam à Sequanis & Helvetiis flumen Rhenum.* Et Strabo lib. IV: *Μετὰ δὲ τῶν Ἑλβετῶν, Σικυωνῶν ἔστι Μεδιοματῶν καὶ κελτικῶν ἡ Ῥῆνον* id est: *Post Helvetios, Sequani ac Medio-* 10 *matici Rheni ripam colunt.* Neuter heic Rauracos memorat: nempe quia gens exigua, ex numero hominum, qui unâ cum Helvetiis, sedibus suis relicti, in bellum profecti, cum undecimâ Helvetiorum parte comparanda. nam horum fuere CCLXII millia, Rauracorum verò XXI III millia tantum: teste Cæsare eodem commentario. Igitur Rauraci, in medio Helvetiorum Sequanorumque positi, rectè nunc dici possunt ii populi, qui, Basiliensem agrum colentes, vulgò dicuntur *die Basler.* Horum terminus est, à meridie Iura mons, ab Arolæ Rhenique confluentibus ad fonteis usque Birsæ amnis. hinc, ab occasu Vosegus mons; qui initium heic sumit, vergitq; in septentriones & occasum æstivum, ad fonteis usque Mosellæ Mosæque amnium. dimidium lateris septentrionalis clauderant olim Sequanorum confinia, à Vosego, quâ Ellum flumen erumpit prope arcem *Morspurg*, per 20 *opidum Pfirt*, ad Rheni usque ripam. quâ in adverso vicus & castellum *Isteyn* conspicuntur. alterum dimidium cingit ipse Rhenus ad confluentem usque Arolæ.

Nomen gentis variè apud auctores, quos mox citabo, scriptum reperitur. alii quidpè adpellant *Rauracos*, alii *Rauriacos*, alii *Rauricos*. Causa hujus variationis est, quia Celticâ lingvâ efferebantur *sibi Rauricher*, per Græcam literam X, omnibus pariter Celtis antiquis oppidò quàm adamatam: quæ, si antiquo illo more crassius efferatur, quemadmodum etiam nunc fit à Rauraci agri Helvetiæque terræ & conterminarum regionum incolis, item ab Hibernis, & Wallis, Britannicâ gente, prætereque à Judæis & compluribus aliis nationibus externis; sonum efficit crassum tam antecedentibus, quàm consequentibus vocalibus. Hinc etiam factum, uti varia veteris Celticæ opidorum vocabula, quæ eodem 40 *omnia modo ipsi genti in I C H terminabantur, variè apud Romanos auctores, modò in A C V M, modò in I A C V M, modò in I C V M, desinant. exempla quædam adponere libeat: Nemetacum, Cameracum, Tornacum, Bagacum: Blariacum, Tuliacum, Mattiacum, Magontiacum: Avaricum, Aventicum; & id genus alia.*

Ceterum opida tempore Plinii Rauracos nulla habuisse, nisi unum, testis est ipse his verbis, suprâ citatis: *Ortus hic in Germania jugis montis Abnoba, ex adverso Raurici Gallie opidi.* nam si plura fuissent, nomen huic proprium tribuisset, quo ab reliquis discerneretur. Ne Ammiani quidem ævo plura fuisse existimo. sic enim & ipse lib. XIV: *Prope Rauracum ventum est, ad supercilia fluminis Rheni.* Ptolemæus vocat *Αὐγύστην Ραυρικῶν, Augustam Rauricorum*: Antoninus & tabula itineraria, *Augustam Rauracum*: Plinius lib. IV, 50 *cap. VII, Coloniam Rauriacam*: inscriptio vetus *Coloniæ Rauricæ*: nummus vetus Tiberii Col. *Aug. Raurac.* Coloniam eam quis Romanorum deduxerit, ostendit dicta inscriptio, quæ talis est: *L. MVNATIVS L. F. L. N. L. PRONEP. PLANGVS COS. CENS. IMP. VII-VIR EPVL. TRIVMPH. EX RHÆTIS ÆDEM SATVRNI FECIT DE MANVBIS, AGROS DIVISIT IN ITALIA BENEVENTI, IN GALLIA COLONIAS LVGDVNVN ET RAVRICAM.* Antiquitatem opidi hinc colligere licet. Plancus quidpè hic consul fuit secundo imperii Cæsaris Augusti anno, quadraginta annis ante Christum natum. Jam ante Julii Cæsaris bellum Gallicum extitisse, patet ex verbis ejus

ejus suprà relatis: *Perſuadent Rauracis, & Tulingis, & Latobrigis, finitimis ſuis, uti eodem uſſ conſilio, opidis ſuis vicisque exuſtis, unà cum iis proficiſcantur.* Sed inter Cæſaris bellum Helveticum & Planci conſulatum, XIX dumtaxat intercedunt anni. Poſterioribus temporibus, quum pleraque per Galliam opida primaria, gentiumque capita, proprio abjecto vocabulo, ipſarum gentium nominibus adpellarentur; quâ de re latiùs infra dicitur: *Auguſta* quoque *Rauracorum*, dicta eſt *Rauraci*; ut habet Ammianus, lib. XV I, & Antoninus in itinerario. Nomen tamen *Auguſta* perpetuò in vulgari uſu permanſiſſe videtur. exſtat quidpè etiamnum eodem loco, in pago admodum exiguo, vulgò *Augſt* dicto, ad Rheni ripam, v r millibus paſſuum ſupra Baſiliam ſito. ubi multæ etiamnum eruntur Romanorum antiquitatum reliquiæ; plures ſuperioribus annis eruta fuère. Jam Juliani tempore urbem deſtructam fuiſſe, patet ex Eunapii Sardiani hitoriâ; qui ita de Juliano: *Ἡ δὲ ἡ πόλις τῆς Ρ' αὐγούστας, ὅ ἐστι Φορσεύου.* id eſt: *Jamque erat apud Rauracos, quod caſtellum eſt.*

ARIAIBINUM ſive *Arialbinum* locum habet tabula, duobus diverſis in itineribus; utrobique vi mill. paſſ. infra Auguſtam Rauracum ſitum. In Rauracorum fuiſſe agro, vicinitas coarguit. Itinera ſic ſe habent:

	Befançon,	<i>Vefontione</i>			
	Soye,	<i>Lopofagio</i>	XIII.	<i>Argentorat</i>	Strasburg.
	Mandure,	<i>Epomanduo</i>	XVIII.	<i>Helëllum</i>	XII.
	Large,	<i>Large</i>	XVI.	<i>Argentovaria</i>	XII.
20	Kâmbſ,	<i>Cambete</i>	XII.	<i>Cambete</i>	XII.
		<i>Arialbinum</i>	VII.	<i>Arialbinum</i>	VII.
	Augſt,	<i>Aug. Rauracum</i>	XVII.	<i>Aug. Rauracum</i>	VI.
					Augſt.

Ab ablativo caſu *Cambete*, rectus eſt *Cambes*. id nominis adhuc incorruptum obtinet vicus, prope Rheni ripam, VII m. p. infra Baſiliam ſitus, vulgò dictus *Kâmbes*, & contractè *Kâmbſ*, ſive *Kâms*. *Arialbinum* igitur ſine dubio eſt nunc *Baſilia*: à quâ porro rectè ad Auguſtam vi numerantur m. p. Apud Antoninum eadem hujus loci duo leguntur vocabula: in itinere à Sirmio Treveros *Arialbino*: & in itinere à Tauruno Arenatum, vitioſè per T, *Artalbino*. Verum nomen puto fuiſſe *Arialbinum*. Eſt hodièq; vicus M C C L paſſibus infra Baſiliam in ulteriore annis ripâ ſitus, vulgari vocabulo *Kilben*. qui neſcio an non vetus illud *Arialbini* nomen retineat. Poterat enim ſic dici, quaſi *Kleyn Lilben*; & hoc quaſi *Rilben*; hoc eſt, minus *Arialbinum*, ad diſcrimen majoris *Arialbini*, quod in citeriore fuit ripâ, eodem ſitu quo nunc Baſilia ſternitur. ſic namque in eâdem ripâ ulteriore vici viſuntur *Kleyn Huning*, & *Kleyn Kâms*, id eſt, minus *Huningium*, & minor *Cambes*, ad diſcrimen eorum, qui in citeriore ripâ dicuntur *Grooſſ Huning*, & *Grooſſ Kâms*, id eſt, majus *Huningium*, & major *Cambes*, ſuprà memoratus. Libellus provinciarum ac civitatum Galliæ hæc habet verba: *Provincia Lugdunenſis v: Metrop. civitas Sequanorum, hoc eſt, Vefontione. Civ. Equeſtrium, hoc eſt, Noviduno. Civ. Elvetiorum, hoc eſt, Aventico. Civ. Baſilienſium. Caſtr. Vindoniſſenſe. Caſtr. Ebrodunenſe. Caſtr. Argentarienſe. Caſtr. Rauricenſe.* Ex quibus patet, eo tempore, quo hæc conſcripta fuerunt, Auguſtam Rauracorum jam ruinam perpeſſam fuiſſe, Baſiliamque in magnam creviſſe urbem. Id certè poſt Antonini illius, qui itinerarium compoſuit, poſtque auctoris tabulæ itinerariæ ævum contigiſſe, ſatis inde liquet, quod neuter eorum, in tam frequentibus itineribus, Baſiliæ mentionem faciat. Ammianus Marcellinus, qui ſub exceſſu Valentiniani imperatoris hitorias ſuas finivit, ſic ait lib. xxx: *Secuto poſt hæc anno, Gratiano, adſcito in trabea ſocietatem Equitio, conſule, Valentiniano poſt vaſtatos aliquot Alemannia pagos munimentum adificanti prope Baſiliam, quod adpellant accolæ robur, offertur præfecti relatio Probi, docentis Illyrici cladeis.* Ne hic quidem Baſiliam adpellat civitatem, vel urbem, vel opidum, vel caſtellum, vel vicum, vel denique locum aliquem; ſed *robur*, quod accolæ vocârint *Baſil*. At quodnam hoc tam nobile robur? Nullum certè, niſi magna vetuſtaque quercus, deorum alicui conſecrata, cui ipſi nomen *Baſil*. ſic enim auctoſ noster in libro de Germaniâ: *Lucos, ac nemora conſecrant; deorumque nominibus adpellant ſecretum illud, quod ſolâ reverentiâ vident.* Quercus fuiſſe dilectos in hiſce nemorum conſecrationibus, ſuprà lib. I, cap. xxxIV, oſtenſum eſt. Nec me facilè dimovet ab hac ſententiâ, quòd itineraria illa Valentiniani ætate antiquiora eſſe dixeris. nam hoc nullâ aliâ re, quàm nudo Antonini nomine contendere queas; quaſi imperator Antoninus fuerit auctoſ itinerarii. Certè nihil minùs. nam ſi id paullo diligentius cum tabulâ contuleris, facilè ex itinerum & millium numerorum non modò verorum juſtorumque, ſed & corruptiſſimorum parilitate deprehendes, aut unum eundemque fuiſſe utriuſque operis

auctorem, aut certè duos sibi invicem coætaneos. At tabulæ auctor fuit Christianus: quod manifestò patet ex iis, quæ de divo Petro, de Mose, de filiis Israël, de lege in monte Sinai acceptâ, adnotavit. quæ certè sub Antoninorum imperiis, nemo militaribus itinerariis inseruisset. Tum verò in Antonini hujus itinerario, simulque in tabulâ, pleræque Galliarum urbes, quæ capita fuerint nationum, ipsarum nationum, ut antè dictum, vocabulis adpellantur, propriis nominibus abjectis. quod Antoninorum sæculo factitatum fuisse, vel una Prolemæi Galliæ tabula satis negat. Sed idem cum illis facit Ammianus in historiis suis. unde etiam sæpiùs suspicatus sum, hunc fuisse auctorem utriusque operis. Verùm quicumque is fuerit: certum est, circa hujus sæculum utrumque fuisse compositum. nam tum temporis cum aliorum imperatorum tum maximè Valentiniani sedes atque domicilium fuit Augusta Treverorum; ut infrâ in Treveris ostendam. auctor autem itinerarii, quod Antonini nomine inscribitur, primum *iter de Pannoniis in Gallias, à Sirmio ad Treveros usque* describit: nullâ scilicet aliâ de causâ, nisi quòd illud tunc temporis maximè frequentatum; ut patet ex Ammiani historiis. His tot documentis accedit & illud, quòd in dicto Antonini itinerario Byzantium alio nomine vocatur *Constantinopolis*; & eodem hoc uno in Tabulâ itinerariâ. Proinde, ut antè dixi, minimè ego dubito, quin Arialbinum Antonini & tabulæ, sit munimentum illud, quod Valentinianus imperator, Gratiano III, Equitio COSS., id est, anno à nato Christo CCC LXXIV, ab excessu verò Constantini Magni, à quo *Constantinopolis* dicta, anno xxxviii, prope sacram quercum Basiliam condidit. Quum autem, ut suprâ ostensum, jam ante Juliani Cæsaris tempora, Augusta Rauracorum à finitimis Alamanis, proximam Galliam frequenter vastantibus, aut alio quo casu destructa esset: hæc equidem in munimentum rursus erecta est; *Arialbinum* verò, quia opportuniore loco situm, in opidi modum ædificari cœptum: moxque omnem Augustæ dignationem celebritatemque adeptum est. Unde suprâ dicto Eunapio Sardiniano, & item auctori libelli provinciarum civitatumque Galliæ, Augusta dicitur vocabulo humiliori *Castrum Rauricense*; Arialbinum verò nomine amplissimo, *Civitas Basiliensium*. Nomen autem *Basilie* in hoc evaluit, quia hæc frequentissima antiquissimaque ac religiosissima loci apud incolas adpellatio: quasi dicas *Ad Iovem*, vel *Ad Mercurium*, vel alium quempiam deorum, (incertum quidpe quod numen fuerit;) Germanicè *zum Basil*, sive *Basel*. Valeant jam illi, qui ab regio vocabulo urbem hanc dictam volunt, quasi *βασιλεία*. unde vitium illis natum, uti E in penultimâ producat. Primus igitur BASILIÆ auctor fuit augustissimus Valentinianus imperator; anno à nato Iesu CCC LXXIV. à quo anni ad hunc annum C I C I C XV computati, sunt numero C I C C XLI. Tanta scilicet est celeberrimæ hujus magnificentissimæque urbis antiquitas. quam reticuisse, fuerit nefas.

C A P. VI.

De VERAGRIS, SEDVNIS, & NANTVATIBVS.

DE Tulingis, atque Latobrigis, alteris illis Helvetiorum in dicto bello sociis, uti commodè dicere queam; populi priùs indicandi erunt, quos Rhodani vallis ad lacum usque Lemanum incoluisse, suprâ dixi. Prima vallis est à Rhodani fontibus ad confluentem Dransæ amnis porrecta. Hanc ita describit Polybius, lib. III: Ο ἢ ῥόδαυ ἐξ ἡ μὲν πᾶς πηγῶς ὑπερ τῆ ἀδριατικῆν μυχὸν, πρὸς τὴν ἰαπεραν νότιον, ἐν τοῖς δυτικῆν μέρει τῆ Ἀλπεων, ὡς πρὸς τὰς ἀρκίνας. ῥεῖ ἢ πρὸς τὰς χιμερῆας δύσις. ἐμβαλλῆ δὲ εἰς τὸν Σαρδῶν πύλαν. ἢ πρὸς ἡδὲ τὰς ἀρκίνας Ἀρδνυες κελεῖται καὶ οὐκ ἔστι. ἢ δὲ πρὸς μεσημβρίας αὐτῶν ἀπὸ ἐρῆν ὀρέξει πύλαν πρὸς ἀρκίον κελεῖται τῆ Ἀλπεων παράρρηαι. id est: Rhodanus fontis habet supra intimum sinus Adriatici recessum, in occasum versos, in partibus Alpium, quæ septentriones spectant. fertur ad occasum hibernum: exoneratque sese in mare Sardonum. multus ejus cursus est intra convallem: cujus septentrionale latus Ardyes Celta colunt; meridionale omne latus terminantibus ad Dransæ usque confluentem & opidum Martiniacum, ex eo adparet, quòd meridionale ejus latus Alpeis ait claudere, quarum radices septentriones spectent. Romanis antiquissimo cognomine dictam fuisse PENNINAM, sive corruptè (per errorem; quia hac Annibalem Pœnum cum exercitu transiisse vulgò putabatur; ut docet Livius, loco suprâ dicto) POENINAM; ostendit vetus inscriptio, quæ Veronæ exstat hisce verbis: Q. CÆCILIO CISIACO SEPTITIO PICAI CAICILIANO PROCVR. AVGVSTOR. ET PROLEG. PROVINTIAI RAITIAI ET VINDELIC. ET VALLIS POENIN. AVGVRI FLAMINI DIVI AVG. ET ROMAI C. LIGVRIVS L. F. VOL. ASPER. C. CON. I. CR.